

Дегуманізація українців у російському сегменті Телеграма: інструкція з анотування даних

Дякуємо, що долучилися до анотування текстів для виявлення ознак дегуманізації українців у російських медіа!

Перед початком роботи, будь ласка, уважно прочитайте цю інструкцію та долучіться до [чату](#) в телеграмі. У разі питань тегайте @BRVVA для швидшої відповіді.

Що анотуємо

Кожен анотаційний приклад у цьому проєкті — це речення, написане російською мовою. Ці речення отримані з повідомлень популярних російських Телеграм каналів. Повідомлення були зібрані у 2022 році та покривають часовий проміжок з 2015 до 2022 року.

Важливо! Більшість текстів містять образливі сенси. Будь ласка, не продовжуйте виконання анотаційного завдання, якщо ви відчуваєте, що ці тексти здатні вас травмувати.

Де анотуємо

Для анотування текстів ми обрали інструмент [Labelbox](#). Ви отримаєте запрошення до середовища анотування на вашу електронну скриньку.

Після створення облікового запису, ви опинитесь на сторінці проєкту Dehumanization Part I. Щоб почати анотувати дані, натисніть *Start Labelling*.

Кожен приклад для анотування має такі поля:

- сам текст повідомлення (посередині);
- питання до тексту, на які потрібно відповісти (колонка зліва);
- кнопка *Submit* для збереження ваших відповідей і переходу до наступного прикладу (справа вгорі);
- кнопка *Skip*, яка дозволяє пропустити приклад, якщо текст вам узагалі незрозумілий (справа вгорі);
- кнопки перегляду попередніх/наступних повідомлень, які ви вже проанотували (над текстом).

Навіщо анотуємо

Мета цього завдання — створити набір даних для тренування системи, здатної виявити ознаки дегуманізації в тексті.

Дегуманізація в контексті нашого дослідження — це таке представлення в тексті групи людей, яке формує **образ, позбавлений всіх або деяких унікально людських рис або рис, властивих всім живим істотам**.

Загальні рекомендації

Будь ласка, читайте речення повністю. Кожне додаткове слово може містити контекст, який може вплинути на відповідь.

Якщо ви бачите в тексті посилання, будь ласка, ігноруйте їх — зміст матеріалів за посиланням не має впливати на ваші відповіді.

Ви можете повернутись до попереднього питання за допомогою навігації стрілочками і виправити свою відповідь, якщо вважаєте за потрібне. Після виправлення натисніть Save і стрілочкою вперед переходьте до наступного питання.

Як відповідати на питання

1. Чи згадуються в тексті українці або щось українське?

Оберіть **так**, якщо в тексті згадуються:

- українці як група
 - *украинцы, укры, укropy, укронацисты, чубатые, хохлы, хлопцы, свідомые, салоеды*
- частина українського населення
 - *всу, всучки, бандеровские женщины, порохоботы*
- українці
 - *президент независимой, зеленая майка* (про Зеленського), *Бандера, Шухевич*
- держава Україна та її представництво
 - *Украина, укрорейх, официальный Киев, хунта, кабмин, верховная рада*
- або будь-що, охарактеризоване як українське (мова, релігія, їжа, зброя тощо)

Оберіть **ні**, якщо ви впевнені, що в тексті немає таких згадок.

Оберіть **не можу визначитись із відповіддю**, якщо ані ця інструкція, ані роз'яснення від авторів завдання не допомогли вам визначити правильну відповідь.

Складні випадки:

- Якщо у тексті вжито термін на позначення українців чи України, який ви не зустрічали раніше, але з контексту зрозуміло, що йдеться про українців, оберіть **так**.
- Якщо ви бачите згадку про *неонацистів*, *фашистів* та просто *нацистів* без ознак того, що йдеться про події Другої світової війни, за замовчанням вважайте, що маються на увазі саме українці, і оберіть **так**.
- Якщо ви бачите тільки емоджі з українським прапором, але в самому тексті немає згадок про українців чи Україну, оберіть **ні**.

Відповідь **так** викличе наступні два питання до тексту.

2. Чи прирівнюються українці до неістот чи людей, позбавлених людських рис?

Оберіть **так**, якщо в тексті є хоча б одна з перерахованих нижче ознак дегуманізації українців:

- 1) Прирівнювання українців до **неістот**, наприклад, до хвороби, вірусів, сил природи, об'єктів, інструментів, майна. Таке прирівнювання може виражатись також опосередковано: наприклад, в *“утилізувати укров”*, поняття *“утилізувати”* непрямо вказує на те, що йдеться про неістот, а в *“воевать до последнего украинца”* вказується на роль українців як інструмента.
- 2) Прирівнювання українців до **істот, позбавленими всіх або деяких унікально людських рис**, наприклад, до тварин, людей із психологічними або фізичними вадами, представників маргінальних груп (наркоманів, безхатьок - тобто вже дегуманізованих груп в уявленні суспільства), первісних людей, рабів (кріпаків, холопів, маріонеток) та загалом людей, не спроможних керувати своєю поведінкою, думати та відчувати як доросла людина.
Сюди ж належить демонізація українців — прирівнювання до синонімів абсолютного зла або людей-прибічників абсолютного зла, які виключаються з кола людей через їх екстремальну духовну та моральну неповноцінність та небезпечність (наприклад, позначення українців як *сатана*, *сатанисти*, *шайтани*, *фашисти*, *нацисти*, *абсолютное зло*)
Таке прирівнювання може виражатись також опосередковано: наприклад, використання *“кукарехрюк”* як опису мови українців вказує на тваринне походження самих українців, а в *“знать хохлов на убой”* українці прирівнюються до свійських тварин.

- 3) Використання **синтаксичних або пунктуаційних підказок** щодо відсутності в українців певних унікально людських рис, наприклад, здатності мати свою державність або право на окрему національну ідентичність через використання лапок у виразі *“украинское” государство, “украинский” язык*, прирівнювання до помилки (строна 404).
- 4) Використання **нових слів і словоформ**, які вказують на близькість українців до понять, які позначають неістот або людей, позбавлених деяких унікально людських рис. Наприклад, *майданутые, укрорабы, бандерлоги, бандерложцы, салорейх, укрорейх, чубаноиды, укронацистские боевики*.
Важливо відрізнати викривлення назв, які мають на меті дегуманізувати, від таких, що базуються на співзвучності і не несуть додаткових сенсів (як-от “укр”, “укроп”) — ці назви не є дегуманізацією.

Оберіть **ні**, якщо в тексті немає перелічених вище ознак дегуманізації українців.

Оберіть **не можу визначитись з правильною відповіддю**, якщо ані ця інструкція, ані роз'яснення від авторів завдання не допомогли вам визначити правильну відповідь.

Складні випадки:

- Називання українців бандерівцями не є дегуманізацією, тому що тут йдеться про реальну історичну особу і реальних (хоча і фактично неправильно описуваних) послідовників цієї особи.
- Важливо відрізнати дегуманізацію від інших образливих висловів. Образи можуть містити широкий спектр тверджень і порівнянь з негативною оцінкою, але дегуманізацією ми вважаємо **виключно** образи, які підпадають під ознаки, перераховані вище. Називання українців хохлами, украми чи укропами не є дегуманізацією.
- Зверніть увагу, що для російського суспільства культ Великої Перемоги (або “победобесіє”, як часто його називають) — одна з головних частин ідеології путінського режиму, основа сакрального російського державного міфу. В цьому міфі нацисти відіграють роль абсолютного зла, протиставленого абсолютному добру (уособленому в ідеї «російського світу»). **Тому необгрунтоване прирівнювання до нацистів, неонацистів, фашистів має таку ж природу, як і прирівнювання до демонів, і є дегуманізацією.**

3. Чи присутня в тексті емоційна оцінка українців?

Оберіть **так, присутня негативна**, якщо:

- в тексті прямо міститься негативна оцінка, виражена в **будь-яких образливих твердженнях** (і дегуманізуючих, і недегуманізуючих), включно із принизливими термінами *“хохлы”, “бандеровцы”*;
- в тексті немає прямої негативної оцінки, але текст містить узагальнення і пропагандистські кліше щодо українців (наприклад, *“8 лет бомбят Донбас”*, *“они*

убийць”, “если бы мы не напали, они бы напали на нас”), які створюють образ українців як асоціальних, небезпечних, морально чи розумово неповноцінних.

Оберіть **ні, оцінка не присутня**, якщо емоційної оцінки немає.

Оберіть **не можу визначитись з правильною відповіддю**, якщо ви сумніваєтесь щодо присутності емоційної оцінки.

Складні випадки:

- Якщо в тексті наведені виключно факти (без узагальнень), наприклад *“Вооруженные силы Украины убили 1000 русских солдат под Угледаром”* без суб’єктивної оцінки цих фактів, будь ласка, оберіть **ні, оцінка не присутня**.